

Perspektywy rozwoju nauki w mniejszych ośrodkach akademickich w kontekście ustawy 2.0

Jan L. Cieśliński

Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Fizyki

Wykład w ramach obrad Komisji Nauk Chemicznych i Fizycznych przy Oddziale PAN w Olsztynie i w Białymstoku

Białystok, 25 maja 2018

Wybrane ważniejsze punkty nowej ustawy

- ❑ Rada uczelni (w większości zewnętrzna, wybierana przez senat).
- ❑ Wzmocnienie władzy rektora. Uprawnienia doktorskie i habilitacyjne: senat.
- ❑ Odebranie wydziałom autonomii oraz dotacji statutowej. Statut?
- ❑ **Zniesienie wszystkich minimów kadrowych.**
- ❑ **Ocena parametryczna uczelni w dyscyplinach.** Scopus?
- ❑ Dezubekizacja.
- ❑ Szkoły doktorskie, **wysokie stypendia dla wszystkich.**
- ❑ Habilitacja: nie jest konieczna do stanowiska profesora. Konieczna tylko do promowania doktoratów i recenzowania oraz do tytułu profesora.
- ❑ Habilitacja: 4 recenzentów **zewnętrznych** (doktorat: 3 zewnętrznych). Dwie recenzje negatywne wymuszają odrzucenie wniosku.

Odwołuję się do wersji projektu ustawy z dnia 26.03.18
Na niebiesko: autopoprawki rządu z dnia 24.05.18

Główne obszary kontrowersji

- ❑ Naruszenie tradycyjnej kolegialności i autonomii (zwłaszcza wewnątrz uczelni)
- ❑ Marginalizacja uczelni regionalnych
- ❑ Zagrożenia dla humanistyki

Duże poparcie rektorów (zwłaszcza wielkich uczelni) dla ustawy.
Główne głosy krytyczne: Komitet Kryzysowy Humanistyki Polskiej oraz związki zawodowe.

Brak głosu uczelni regionalnych w debacie.

Kompetencje rektora

Art. 23. 1. Do zadań rektora należą sprawy dotyczące uczelni, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych przez ustawę lub **statut** do kompetencji innych organów uczelni.

2. Do zadań rektora należy w szczególności:

- 1) reprezentowanie uczelni;
- 2) zarządzanie uczelnią;
- 3) przygotowywanie projektu statutu oraz projektu strategii uczelni;
- 4) składanie sprawozdania z realizacji strategii uczelni;
- 5) wykonywanie czynności z zakresu prawa pracy;
- 6) **powoływanie osób do pełnienia funkcji kierowniczych w uczelni i ich odwoływanie;**
- 7) prowadzenie polityki kadrowej w uczelni;
- 8) tworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu;
- 9) tworzenie szkół doktorskich;
- 10) prowadzenie gospodarki finansowej uczelni;
- 11) zapewnianie wykonywania przepisów obowiązujących w uczelni.

3. Rektor nadaje regulamin organizacyjny, który określa:

- 1) **strukturę organizacyjną uczelni oraz podział zadań w ramach tej struktury;**
- 2) organizację oraz zasady działania administracji uczelni.

4. Od decyzji administracyjnych wydawanych przez rektora służy wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

5. Powołanie osoby do pełnienia funkcji kierowniczej, do której zakresu obowiązków należą sprawy studenckie, wymaga uzgodnienia z samorządem studenckim. Niezajęcie stanowiska przez samorząd studencki w terminie wskazanym w statucie uważa się za wyrażenie zgody.

Dezubekizacja

Art. 20. 1. Członkiem rady uczelni [rektorem, elektorem, senatorem, prezydentem federacji, profesorem tytularnym, członkiem RDN, PKA, KEN i RGNiSW] może być osoba, która: (...)

5) w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. **nie pracowała w organach bezpieczeństwa państwa** w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 2186 oraz z 2018 r. poz. 538), **nie pełniła w nich służby ani nie współpracowała z tymi organami;**

Status uczelni

Art. 14. 1. Uczelnia jest uczelnią akademicką, jeżeli prowadzi działalność naukową i posiada kategorię naukową A+, A albo B+ w co najmniej jednej dyscyplinie naukowej albo artystycznej.

2. Uczelnia akademicka prowadzi studia pierwszego stopnia oraz studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie.

3. Uczelnia akademicka może prowadzić kształcenie doktorantów.

4. Uczelnia prowadząca kształcenie specjalistyczne, która stała się uczelnią akademicką, prowadzi je na dotychczasowych zasadach, z tym że nie prowadzi przyjęć na to kształcenie.

Art. 15. 1. Uczelnia jest uczelnią zawodową, jeżeli prowadzi kształcenie uwzględniające potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego oraz nie spełnia warunku, o którym mowa w art. 14 ust. 1.

2. Uczelnia zawodowa prowadzi kształcenie na studiach wyłącznie o profilu praktycznym. (...)

Status uczelni, c.d.

Art. 16. 1. Wyraz „akademia” jest zastrzeżony dla nazwy uczelni akademickiej.

2. Wyraz „politechnika” jest zastrzeżony dla nazwy uczelni akademickiej posiadającej kategorię naukową A+, A albo B+ w co najmniej 2 dyscyplinach w zakresie nauk inżynierskich i technicznych.

3. Wyraz „uniwersytet” jest zastrzeżony dla nazwy uczelni akademickiej posiadającej kategorię naukową A+, A albo B+ w co najmniej 6 dyscyplinach naukowych lub artystycznych, zwanych dalej „dyscyplinami”, zawierających się w co najmniej 3 dziedzinach nauki lub sztuki, zwanych dalej „dziedzinami”.

4. W przypadku uzyskania kategorii naukowej skutkującej koniecznością zmiany nazwy uczelni na zasadach określonych w ust. 1-3, uczelnia może posługiwać się nazwą dotychczasową.

Federacja

Art. 165. 1. Federację mogą utworzyć:

1) publiczna uczelnia akademicka z publiczną uczelnią akademicką, instytutem badawczym, instytutem PAN lub instytutem międzynarodowym;

2) niepubliczna uczelnia akademicka z niepubliczną uczelnią akademicką.

2. Federację tworzy się w celu wspólnej realizacji zadań podmiotów, o których mowa w ust. 1, zwanych dalej „jednostkami uczestniczącymi”, w zakresie:

1) prowadzenia działalności naukowej;

2) kształcenia doktorantów;

3) nadawania stopni naukowych lub stopni w zakresie sztuki;

4) komercjalizacji wyników działalności naukowej oraz know-how związanego z tymi wynikami.

3. Jednostki uczestniczące mogą powierzyć federacji realizowanie innych zadań określonych w statucie federacji, **z wyłączeniem prowadzenia kształcenia na studiach.**

Art. 173. 1. W przypadku utworzenia federacji **ewaluację jakości działalności naukowej przeprowadza się wyłącznie dla federacji.**

Art. 53. 1. Uczelnia prowadzi kształcenie na studiach na określonym kierunku, poziomie i profilu. Uczelnia przyporządkowuje kierunek do co najmniej 1 dyscypliny.

2. W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny, wskazuje się dyscyplinę wiodącą, w ramach której będzie uzyskiwana ponad połowa efektów uczenia się.

3. Utworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu wymaga pozwolenia ministra. Przepisów art. 10, art. 35-37, art. 79a, art. 81 oraz art. 96a-96n Kpa nie stosuje się.

4. Uczelnia, która w dyscyplinie, o której mowa w ust. 1, albo dyscyplinie wiodącej, posiada kategorię naukową:

- 1) ~~B+~~ ~~albo~~ B - może uzyskać pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku przyporządkowanym do tej dyscypliny oraz na określonym poziomie i profilu;
- 2) C albo nie posiada kategorii naukowej - może uzyskać pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku przyporządkowanym do tej dyscypliny oraz na określonym poziomie i profilu praktycznym, z wyłączeniem pozwolenia na utworzenie studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

5. Uczelnia, o której mowa w ust. 4 pkt 2, może uzyskać pozwolenie na utworzenie studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela, jeżeli zawarła porozumienie o współpracy przy prowadzeniu tych studiów z uczelnią, o której mowa w ust. 7 pkt 1. Uczelnia, o której mowa w ust. 7 pkt 1, może zawrzeć takie porozumienie w danej dyscyplinie tylko z jedną uczelnią, o której mowa w ust. 4 pkt 2.

6. Pozwolenie na utworzenie studiów na kierunkach lekarskim lub lekarsko--dentystycznym może uzyskać uczelnia akademicka, która posiada kategorię naukową A+, A albo B+ w dyscyplinie w zakresie nauk medycznych lub nauk o zdrowiu. Do utworzenia studiów na tych kierunkach nie stosuje się przepisów ust. 7-9.

7. Pozwolenie nie wymaga utworzenie studiów na kierunku przyporządkowanym do dyscypliny, o której mowa w ust. 1, albo dyscypliny wiodącej:

- 1) w której uczelnia posiada kategorię naukową A+, **A albo B+;**
- 2) zawierającej się w dziedzinie, o której mowa w art. 244 ust. 7, z wyłączeniem utworzenia studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.

8. Uczelnia akademicka może utworzyć studia na kierunku, którego program określa efekty uczenia się w ramach dyscyplin, w których uczelnia posiada kategorię naukową A+, **A albo B+**, zawierających się w co najmniej 3 dziedzinach. Przepisu ust. 2 nie stosuje się.

9. Uczelnia akademicka może utworzyć jednolite studia magisterskie na kierunku, przyporządkowanym do dyscypliny, o której mowa w ust. 1, albo dyscypliny wiodącej, w której posiada kategorię naukową A+ albo A, lub dyscypliny zawierającej się w dziedzinie, o której mowa w art. 244 ust. 7, z tym że w przypadku studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 - jeżeli możliwość kształcenia na tym poziomie wynika z przepisów wydanych na podstawie art. 68 ust. 3. Przepisów wydanych na podstawie art. 81 w zakresie, o którym mowa w art. 81 pkt 2 nie stosuje się.

10. Uczelnia, która utworzyła studia na określonym kierunku, poziomie i profilu albo uzyskała pozwolenie na ich utworzenie, nie może utworzyć ani ubiegać się o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku, poziomie i profilu o tej samej nazwie lub których programy określają takie same efekty uczenia się, przyporządkowane do tej samej dyscypliny. Ograniczenie to nie dotyczy tworzenia i ubiegania się o pozwolenie na utworzenie studiów w filii.

Ewaluacja (kategoryzacja)

Art. 266. 1. Ewaluacji podlega jakość działalności naukowej prowadzonej przez:

1) uczelnię akademicką, instytut PAN, ~~instytut badawczy~~ oraz instytut międzynarodowy;

2) uczelnię zawodową, ~~instytut badawczy~~ oraz podmiot, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 8, posiadający siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Ewaluacja obejmuje osiągnięcia wszystkich pracowników prowadzących działalność naukową w podmiotach, o których mowa w ust. 1.

3. Ewaluację w stosunku do podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przeprowadza się na wniosek.

4. Ewaluację przeprowadza się w ramach dyscypliny w podmiocie zatrudniającym według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok przeprowadzenia ewaluacji, ~~w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy~~ co najmniej 12 pracowników prowadzących działalność naukową w danej dyscyplinie, **w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy związanej z prowadzeniem działalności naukowej w tej dyscyplinie.**

5. Pracownik prowadzący działalność naukową, **w terminie 14 dni od dnia zatrudnienia, nie później niż do dnia 31 grudnia roku, w którym został zatrudniony,** składa oświadczenie upoważniające zatrudniającego go podmiot do zaliczenia go do liczby pracowników, o których mowa w ust. 4. **W przypadku zmiany dyscypliny oświadczenie składa się niezwłocznie.** Oświadczenie można złożyć tylko w jednym podmiocie i w nie więcej niż 2 dyscyplinach, o których mowa w art. 344 ust. 7 i 8.

6. Ewaluacją obejmuje się osiągnięcia, które powstały w związku z zatrudnieniem lub odbywaniem kształcenia w podmiocie.

7. Ewaluacją obejmuje się także osiągnięcia artystyczne, które powstały bez związku z zatrudnieniem lub odbywaniem kształcenia w podmiocie.

Dziedziny i dyscypliny wg OECD

(orientacyjnie, planuje się ok. 45 dyscyplin)

1. Nauki przyrodnicze

Matematyka, Informatyka, Fizyka, Chemia, Nauki o Ziemi, Biologia

2. Nauki inżynierskie i techniczne

Łądowe, Elektryczne, Mechaniczne, Chemiczne, Materiałowe, Medyczne, Środowiska, Biotechnologia (środowiskowa, przemysłowa), Nanotechnologia

3. Nauki medyczne i nauki o zdrowiu

Medycyna (ogólna, kliniczna), Nauka o Zdrowiu, Biotechnologia (medyczna)

4. Nauki rolnicze

Rolnictwo, Zwierzęta, Weterynaria, Biotechnologia (rolnicza)

5. Nauki społeczne

Psychologia, Ekonomia, Pedagogika, Socjologia, Prawo, Polityczne, Geografia (społeczna), Media

6. Nauki humanistyczne

Historia, Języki, Filozofia, Sztuka

(będzie więcej o ok. 9 dyscyplin)

Obecnie: 8 obszarów, 22 dziedziny, 102 dyscypliny

Stanowiska nauczycieli akademickich

Art. 116. 1. Nauczyciela akademickiego zatrudnia się na stanowisku:

- 1) profesora;
- 2) profesora uczelni;
- 3) adiunkta;
- 4) asystenta.

2. Na stanowisku:

- 1) profesora – może być zatrudniona osoba posiadająca tytuł profesora;
- 2) profesora uczelni – może być zatrudniona osoba posiadająca **co najmniej stopień doktora** oraz znaczące osiągnięcia:
 - a) dydaktyczne lub zawodowe – w przypadku pracowników dydaktycznych,
 - b) naukowe lub artystyczne – w przypadku pracowników badawczych,
 - c) naukowe, artystyczne lub dydaktyczne – w przypadku pracowników badawczo--dydaktycznych;
- 3) adiunkta – może być zatrudniona osoba posiadająca **co najmniej stopień doktora**;
- 4) asystenta – może być zatrudniona **osoba posiadająca tytuł zawodowy magistra, magistra inżyniera albo równorzędny.**

2a. Osobę posiadającą tytuł profesora zatrudnia się na stanowisku profesora.

3. Statut uczelni może określać:

- 1) również inne stanowiska dla nauczycieli akademickich niż określone w ust. 1 oraz wymagania kwalifikacyjne niezbędne do ich zajmowania;
- 2) dodatkowe wymagania kwalifikacyjne niezbędne do zajmowania stanowisk, o których mowa w ust. 1, dla poszczególnych grup pracowników; **wymagania te nie mogą dotyczyć posiadania lub obowiązku uzyskania stopnia lub tytułu stopnia doktora, stopnia doktora habilitowanego lub tytułu profesora.**

Wynagrodzenia

Art. 137. 1. Wysokość miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego w uczelni publicznej dla nauczyciela akademickiego nie może być niższa niż 50% wynagrodzenia profesora, z tym że dla:

1) profesora uczelni - wynosi nie mniej niż 83%,

2) adiunkta - wynosi nie mniej niż 73%

- wynagrodzenia profesora.

2. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki określi, w drodze rozporządzenia, wysokość ~~minimalnego miesięcznego~~ wynagrodzenia ~~zasadniczego w uczelni publicznej dla~~ profesora, mając na uwadze adekwatność wynagrodzenia do kwalifikacji niezbędnych do zatrudnienia na tym stanowisku.

Podwyżki dla nauczycieli akademickich

Planowane podwyżki od 1 stycznia 2019 r.

	Obecne wynagrodzenie minimalne	Projektowane wynagrodzenie minimalne	WZROST KWOTOWY	Wzrost procentowy
PROFESOROWIE				
PROFESOR ZWYCZAJNY	5 390 zł	6 410 zł (stawka)	1020 zł	18,9%
PROFESOR NADZWYCZAJNY	4 605 zł ¹	5 320 zł (83% stawki)	715 zł	15,5%
ADIUNKCI				
ADIUNKT	3 820 zł ²	4 680 zł (73% stawki)	860 zł	22,5%
ASYSTENCI I INNI				
ASYSTENT	2 450 zł	3 205 zł (50% stawki)	755 zł	30,8%
WYKŁADOWCA, LEKTOR, INSTRUKTOR	2 375 zł	3 205 zł (50% stawki)	830 zł	34,9%

¹ Posiadający stopień naukowy doktora habilitowanego lub doktora albo stopień doktora habilitowanego sztuki lub doktora sztuki, profesor wizytujący posiadający stopień naukowy doktora habilitowanego lub doktora albo stopień doktora habilitowanego sztuki lub doktora sztuki.

² Posiadający stopień naukowy doktora albo stopień doktora sztuki.

Habilitacja i tytuł profesora

Art. 218. Uprawnienie do nadawania stopnia doktora habilitowanego posiada uczelnia, instytut PAN, instytut badawczy albo instytut międzynarodowy, w dyscyplinie, w której posiada kategorię naukową A+, A albo B+, zwane dalej „podmiotami habilitującymi”.

Habilitacja: procedura de facto zewnętrzna (oprócz sekretarza i członka), dla nauk humanistycznych, społecznych i teologicznych będzie kolokwium

Tytuł profesora: habilitacja oraz wybitne osiągnięcia naukowe, krajowe lub zagraniczne, na wniosek zainteresowanego do RDN, 5 recenzentów.

Art. 198. 1. Kształcenie doktorantów odbywa się w szkole doktorskiej.

2. Szkoła doktorska jest zorganizowaną formą kształcenia w co najmniej 2 dyscyplinach, o których mowa w ust. 3 lub 5.

3. Szkoła doktorska może być prowadzona przez uczelnię akademicką, instytut PAN, instytut badawczy albo instytut międzynarodowy posiadające kategorię naukową A+, A albo B+ w co najmniej 2 dyscyplinach, zwane dalej „podmiotem prowadzącym szkołę doktorską”.

4. Szkoła doktorska może być prowadzona przez uczelnię akademicką, która prowadzi działalność naukową wyłącznie w 1 dyscyplinie, która jest dyscypliną w zakresie teologii albo kultury fizycznej albo dyscypliną artystyczną, i posiada w niej kategorię naukową A+, A albo B+.

5. Szkoła doktorska może być prowadzona wspólnie przez uczelnie akademickie, instytuty PAN, instytuty badawcze lub instytuty międzynarodowe, z których każde posiada kategorię naukową A+, A albo B+ w co najmniej 1 dyscyplinie. Szczegółowy podział zadań związanych z prowadzeniem szkoły doktorskiej oraz sposób ich finansowania określa umowa zawarta w formie pisemnej.

6. Kształcenie doktorantów może być prowadzone we współpracy z innym podmiotem, w szczególności przedsiębiorcą lub zagraniczną uczelnią lub instytucją naukową.

7. Podmiot prowadzący szkołę doktorską może prowadzić nie więcej niż 3 szkoły doktorskie w danej dyscyplinie.

8. Za kształcenie doktorantów nie pobiera się opłat.

Uczelnie badawcze

Art. 388. 1. Minister, w BIP na swojej stronie podmiotowej, ogłasza cyklicznie komunikat o konkursie w ramach programu „Inicjatywa doskonałości - uczelnia badawcza”, którego celem jest podniesienie międzynarodowego znaczenia działalności uczelni. Przepisy art. 377 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 3-5 stosuje się odpowiednio.

2. W ramach konkursu środki finansowe może otrzymywać **nie więcej niż 10 uczelni** akademickich.

3. Środki finansowe otrzymywane w danym roku przez uczelnię w ramach konkursu stanowią zwiększenie subwencji ze środków finansowych, o których mowa w art. 366 pkt 1 lit. a-c i pkt 2 lit. a-d, przyznanej w roku, w którym został ogłoszony konkurs. **Kwota zwiększenia nie może być mniejsza niż 10% tej subwencji. Środki finansowe są wypłacane przez okres 6 lat.**

Uczelnie badawcze

Art. 389. 1. Do konkursu w ramach programu „Inicjatywa doskonałości - uczelnia badawcza” może przystąpić uczelnia akademicka, która:

- 1) prowadzi działalność naukową w co najmniej 6 dyscyplinach, w których przeprowadzona została ewaluacja jakości działalności naukowej, i posiada kategorię naukową A+ albo A w co najmniej połowie tych dyscyplin;
- 2) nie posiada kategorii naukowej B ani C;
- 3) prowadzi szkołę doktorską;
- 4) nie posiada negatywnej oceny programowej;
- 5) nie jest stroną umowy, o której mowa w art. 390 ust. 1.

2. Wniosek o udział w konkursie zawiera plan obejmujący cele w zakresie podniesienia poziomu jakości działalności naukowej i poziomu jakości kształcenia oraz opis działań zmierzających do ich osiągnięcia w okresie 5 lat.

Regionalna inicjatywa doskonałości

Art. 397. 1. Minister ogłasza cyklicznie w BIP na swojej stronie podmiotowej komunikat o konkursie w ramach programu „Regionalna inicjatywa doskonałości”, którego celem jest umocnienie znaczenia działalności uczelni w określonych przez niego dyscyplinach. Przepisy art. 377 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 3-5 stosuje się odpowiednio.

2. W komunikacie określa się także:

- 1) podział na regiony, w których ogłaszany jest konkurs;
- 2) nie więcej niż 3 dyscypliny lub grupy dyscyplin, dla których w danym regionie ogłaszany jest konkurs.

3. W konkursie w danym regionie może brać udział uczelnia mająca siedzibę w tym regionie.

4. W każdej z dyscyplin lub grup dyscyplin, o których mowa w ust. 2 pkt 2, środki finansowe może otrzymywać nie więcej niż jedna uczelnia. Ta sama uczelnia może otrzymywać środki finansowe w nie więcej niż 2 dyscyplinach lub grupach dyscyplin.

5. Środki finansowe otrzymywane w danym roku przez uczelnię w ramach konkursu w dyscyplinie lub grupie dyscyplin, o których mowa w ust. 2 pkt 2, stanowią zwiększenie subwencji ze środków finansowych, o których mowa w art. 366 pkt 1 lit. a-c i pkt 2 lit. a-d, przyznanej w roku, w którym został ogłoszony konkurs. **Kwota zwiększenia nie może przekroczyć 2% tej subwencji. Środki finansowe są wypłacane przez okres 4 lat.**

Regionalna inicjatywa doskonałości

Art. 398. 1. Do konkursu w ramach programu „Regionalna inicjatywa doskonałości” może przystąpić uczelnia akademicka, która:

1) posiada kategorię naukową A+, A albo B+:

a) w dyscyplinie, o której mowa w art. 397 ust. 2 pkt 2,

b) w co najmniej 1 dyscyplinie zawierającej się w grupie dyscyplin, o której mowa w art. 397 ust. 2 pkt 2, oraz nie posiada kategorii naukowej C w żadnej z dyscyplin zawierających się w tej grupie;

2) prowadzi szkołę doktorską;

3) nie spełnia warunków udziału w konkursie w ramach programu „Inicjatywa doskonałości - uczelnia badawcza”, o których mowa w art. 389 ust. 1.

2. Wniosek o udział w konkursie zawiera plan obejmujący cele w zakresie podniesienia poziomu jakości działalności naukowej i poziomu jakości kształcenia w dyscyplinie, o której mowa w ust. 1 pkt 1, oraz opis działań zmierzających do ich osiągnięcia w okresie 4 lat.

Wzrost finansowania (niewielki)

Art. 384. 1. Środki finansowe planowane w budżecie państwa na finansowanie szkolnictwa wyższego i nauki są waloryzowane corocznie co najmniej o sumę:

1) iloczynu prognozowanego realnego przyrostu produktu krajowego brutto, o którym mowa w art. 2 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2017 r. poz. 847) i wskaźnika waloryzacji w części wydatków w zakresie finansowania nauki,

oraz

2) wskaźnika planowanego w budżecie państwa wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w części wydatków w zakresie finansowania szkolnictwa wyższego.

2. Wskaźnik waloryzacji, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w roku 2019 wynosi 1,25. Od roku 2020 do roku 2028 wskaźnik waloryzacji ulega zwiększeniu corocznie o 0,1.

Podsumowanie

Ustawa (o ile zostanie uchwalona) całkowicie zmienia system szkolnictwa wyższego, z systemu opartego na minimach kadrowych, stopniach i tytułach, na system oparty na ocenie parametrycznej działalności naukowej poszczególnych dyscyplin (kategorie A+, A, B+, B, C).

Uprawnienia doktorskie i habilitacyjne będzie miała uczelnia jako całość, w dyscyplinach ocenionych na co najmniej B+.

Nastąpi wzmocnienie władzy rektora, a obok senatu pojawi się rada uczelni, o dużych kompetencjach.

Wydziały i dziekani będą co najwyżej opcjonalni, bez dotychczasowej autonomii (i bez dotacji statutowej). Ciała kolegialne (poza senatem) bez większego znaczenia.

Ustawa wprowadza konkurs na uczelnie badawcze (około 10), które otrzymają ponad 10% zwiększenia dotacji. Jeśli nie będzie jednoczesnego wyodrębnienia tych uczelni jako oddzielnej grupy w algorytmie podziału dotacji, to ruch ten zagraża stabilności finansowej wszystkich pozostałych uczelni akademickich.

Stypendia otrzymają wszyscy doktoranci, przy czym wysokość stypendiów wzrośnie ponad dwukrotnie, a ich koszt nawet bardziej (będą obciążone podatkami tak, jak wynagrodzenia).

Bardzo dużo będzie zależało od kształtu aktów wykonawczych, co de facto przesunęło duży zakres kompetencji w kierunku ministerstwa. Na pewno zanoszą się na radykalną zmianę sposobu oceny parametrycznej. Nie ma natomiast projektu nowego algorytmu, co może sugerować, iż nie ulegnie on dużej zmianie.

Zagrożeniem dla uczelni regionalnych jest przede wszystkim wielce prawdopodobny spadek finansowania oraz utrata części lub większości uprawnień doktorskich czy habilitacyjnych.

Propozycje poprawek

- ❑ **Integracja strumieni finansowych nie musi oznaczać ich centralizacji**

Dotacja na badania naukowe (BSt) z możliwością wydatkowania na dydaktykę (laboratoria) powinna być przypisana dyscyplinie, która wygenerowała te środki. Centralizacja BSt to groźba przesuwania środków w kierunku dyscyplin związanych ze studiami masowymi, zwłaszcza w małych ośrodkach.

Rady Naukowe związane z dyscyplinami? (elementy minimum kadrowego)

- ❑ **Powiązanie przychodów ze zobowiązaniami finansowymi.**

Podwyżki wiążą się ze zwolnieniami (o ile nie będzie na nie pokrycia).

Dotacja podstawowa (subwencja) powinna być indeksowana w identyczny sposób jak wzrost wynagrodzeń pracowników.

Wysokie stypendium doktoranckie to setki milionów dodatkowych wydatków.

Inicjatywy doskonałości wymagają dużych środków.

Propozycje poprawek

- ❑ **Opracowanie i wdrożenie przez agencje grantowe (NCN i NCBiR) transparentnego systemu ewaluacji wykonanych grantów.** Na przykład przyznając wykonanym grantom oceny A+, A, B+, B i C, zgodnie z zasadą „grading on the curve”

Komentarz:

Granty, czyli koszty ponoszone przez podatnika na rzecz badań, są w obecnym systemie liczone ze zdecydowanie nadmierną wagą (zwłaszcza, gdy porównać to z faktem, iż prawie nigdzie nie bierze się pod uwagę... efektów badań naukowych). Obok środków przeznaczonych do realizacji grantu mamy bowiem: 40% narzut na rzecz uczelni, składnik badawczy w dotacji podstawowej, kryterium III w ocenie parametrycznej oraz możliwość zaliczania publikacji wykonanych w ramach grantu do rozliczenia dotacji statutowej czy kryterium I w ocenie parametrycznej.

W sumie wygląda to wszystko na systematyczne (od kilku lat) przesuwanie środków w kierunku metropolii (np. finansowanie UW z grantów krajowych wzrosło prawie 5 razy w ciągu 6 lat, a analogiczne finansowanie UwB w tym czasie nieco spadło). Warto zweryfikować wymierne efekty tego wieloletniego trendu.

Projekt ustawy nie dotyka w ogóle systemu grantowego!

Poprawki najważniejsze

- ❑ **Utworzenie osobnej grupy uczelni badawczych na potrzeby algorytmu podziału dotacji (subwencji) podstawowej**
- ❑ **Zasady oceny parametrycznej działalności naukowej powinny ustalane i znane przed rozpoczęciem ocenianego okresu.**

Jeśli nie będzie (postulowanych wyżej) stabilnych i jasnych kryteriów uzyskiwania kategorii B, to obecne reguły prowadzą do nadania tym jednostkom kategorii C. **W wyniku tego wyniszczającego wyścigu wiele dyscyplin naukowych zniknie na zawsze z uczelni regionalnych.**

Problem dyscyplin, które są aktywne naukowo, ale zbyt nieliczne (poniżej 12 osób), aby poddać się parametryzacji. I w tym przypadku najbardziej dotknie to małe i średnie uczelnie regionalne. Warto wprowadzić jakiś mechanizm, pozwalający na łączenie dyscyplin o zbliżonym profilu w interdyscyplinarne jednostki mogące podlegać ocenie parametrycznej i, po pozytywnej ocenie, mieć możliwość ubiegania się o prowadzenie kierunku studiów.

Na razie praktycznie całe finansowanie oraz proces kategoryzacji jest w ręku Ministra, co de facto mocno zwiększa jego kompetencje. Czasem działa to na plus (optymistyczne wieści o tegorocznym podziale dotacji).

Wielka i rosnąca rola decyzji uznaniowych (granty, konkursy). Zatem: ustawa to dalece nie wszystko, pora na rozporządzenia...

Dziękuję za uwagę!

PS. Algorytm dla uczelni badawczych powinien być inny, mobilizując je do konkurencji międzynarodowej i nagradzając za osiągnięcia najwyższej klasy (np. za prestiżowe granty ERC, czy publikacje w „Nature” lub „Science”). Na razie uczelnie te są tylko liderami na krajowym podwórku, nieco lepiej wypada tylko UW.

Top universities in Poland

Warsaw, Cracow, Poznań, Wrocław, Gdańsk

	Size (staff)	Top „events” 2013-2017		Scientific Category 2016-2017	A+ 2013 2016	A+ 2017
		Nature	ERC			
University of Warsaw	3385	19	14	1,06 – 0,98	8	5
Adam Mickiewicz Univ. in Poznań	2796	6	1	1,03 – 0,99	2	2
Jagiellonian Univ. in Kraków + Warsaw Univ. of Technology	2600	7		1,20 – 1,11	6	3
AGH Univ. Sci. Technology in Kraków	2333	2		0,90 – 0,90	2	2
AGH Univ. Sci. Technology in Kraków	2105	4		0,94 – 1,02	1	3
University of Wrocław	1786	2		1,01 – 0,85	2	0
University of Gdańsk	1630	1	1	0,86 – 0,91	0	1
Nicolaus Copernicus Univ. in Toruń + Poznan Univ. of Technology	1323	6		0,97 – 0,99	1	2
Poznan Univ. of Technology	1231		1	0,88 – 0,85	0	0
SGGW Warsaw Univ. Life Sciences	1277		1	0,84 – 0,77	0	0
SGH Warsaw School of Economics	727			1,20 – 1,04	2	1
Gdansk Univ. of Technology	1186			0,80 – 1,04	0	2
Wroclaw Univ. of Technology	1961			0,97 – 0,91	1	0
Wroclaw Univ. of Life Sciences	706			0,88 – 0,98	0	1

Wydział Fizyki UwB: dwa artykuły w „Nature” w 2017

Structure of funding for University of Warsaw (W) and University of Białystok (B)

	Block grant for teaching		Tuition fees		Block grant for research		Research projects		International cooperation	
	W	B	W	B	W	B	W	B	W	B
2009	360	67	156	26	43	3,6	23	3,8	21	1,6
2010	368	68	162	26	36	2,9	24	4,4	40	0,6
2011	373	69	153	25	38	2,6	36	2,5	71	0,6
2012	383	72	138	24	32	3,7	54	4,6	57	0,9
2013	431	80	128	20	28	3,5	65	4,4	51	0,1
2014	495	90	118	19	31	3,5	85	5,2	54	0,2
2015	552	97	102	16	31	5,4	103	4,3	35	0,2
2016	591	97	99	14	?	4,9	114	3,7	19	0,1

Milions of PLN (zloties)
1 EUR = 4,2 PLN